

ALMA MATER

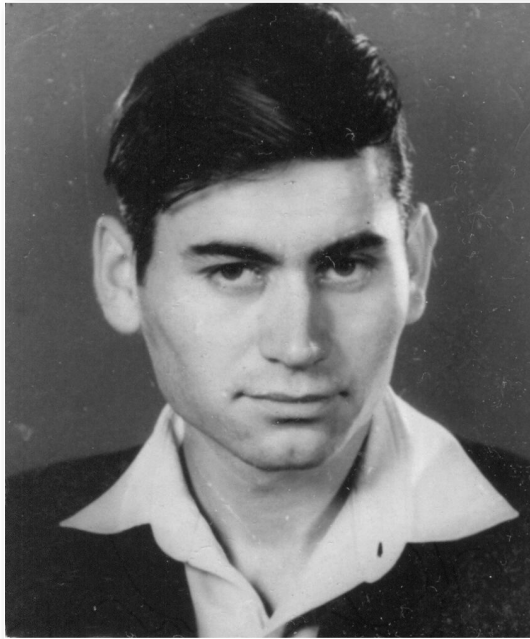
Egykori tanárainkról és diákjainkról

*S én, vén diák, szívem fölemelem
S így üdvözlöm a mindig újakat:
Föl, föl, fiúk, csak semmi félelem.*

*Ady Endre: Üzenet egykori
iskolámba (Részlet)*

DR. KÖRMENDI FERENC ATOMFIZIKUS

1940-ben születtem Zentán, ahol a gimnázium befejezéséig tanultam, többek között két évig a Thurzó Lajos iskolában is. Szerencsémre a nővérem négyéves koromban megtanított írni-olvasni, így még elsős sem voltam, amikor már sok meséskönyvet elolvastam. A nyarakat nagyszüleim tanyáján töltöttem, sok szép magyar népdalt tanultam meg tőlük. A sok olvasásnak köszönhetően mindig én voltam a legjobb tanuló az osztályban, aminek édesanyám örült a legjobban.

Dr. Körmendi Ferenc atomfizikus

Egyetemi tanulmányaimat a Belgrádi Egyetem Elektrotechnikai Karának Atomfizikai Szakán végeztem, majd ennek a kutatóintézetében tudományos munkával kezdtem el foglalkozni, vele párhuzamosan pedig mesteri (magiszteri) fokozatot szereztem. Röviddel utána a doktori címet is elnyertem. Amikor egy nemzetközi folyóiratban olyan tudományos eredményeket közöltem, amelyek érdekelték az amerikai tudósokat, azok meghívtak, hogy az USA-ban, a washingtoni Nemzeti Technológiai Intézetben velük együtt kísérleteket folytassunk a nagyon erős lézersugárzás és az elemi részecskék kölcsönhatása terén. A jó eredményeknek köszönhetően a nemzetközi tudományos együttműködés egyre bővült, így hosszabb időt töltöttem a Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutatóintézetében Budapesten, amelynek tudósaival a mai napig kitűnő a kapcsolatom. A franciaországi Saclay Nukleáris Központba is többször meghívtak a kutatóik.

Az irodalom iránt érzett vonzalmam egész életemen át kísért, szeretetem jeléül egy esztétikai tárgyú könyvet írtam, mely *Fizikai esztétika* címen jelent meg. Az elektron felfedezésének 100. évfordulója alkalmából 1996-ban Belgrádban egy hatkötetes könyvsorozatot adtak ki, és *A sugárzás kölcsönhatása elektronokkal* című kötetének megírásával engem bíztak meg.

Időközben az Amerikai Fizikai Társaság tagjává választottak, majd a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje kitüntetését kaptam meg Budapesten.

Belgrádban az egyetemen mint rendkívüli egyetemi tanár a magiszteri tanulmányokat folytató egyetemistáknak a sugárzás kölcsönhatása az anyaggal nevű tantárgyat adtam elő hosszú éveken át. Számos nemzetközi tudományos értekezleten vettem részt, ahol különböző nemzetiségű tudósokkal ismerkedtem meg személyesen, aminek köszönhetően meghívásukra jártam Tokióban, Japánban, több kutatóintézetben, Németországban, Moszkvában Oroszországban, Hongkongban és más helyeken.

Ma az atommagok lézersugárzással történő egyesítésének folyamataival foglalkozom annak érdekében, hogy azt nagy mennyiségű energia termelésére lehessen felhasználni, valamint olyan gyorsítókkal, melyekben a villamos töltést hordozó elemi részecskéket lézersugárzás gyorsítja fel. Az eddigi eredmények alkalmazhatók a nagy energiájú kozmikus sugárzás jellegzetességeinek megmagyarázására és röntgenlézerek készítésére is.

A nyugdíjas tanítópáaspár, Svarc Margit és István több mint három évtizedet töltött a Thurzó iskolában. Pályájuk alakulásáról és az itt töltött évek emlékeiről és nehézségeiről vallottak Juhász Viviennek és Hatalák Beatrixnek.

Mikor és hogyan indult a tanári pályafutásuk?

TANÍTÓ NÉNI: 1948-ban kezdtem el tanítani. Az 1948–49-es tanévet Felsőhegyen töltöttem. A rákövetkező évben pedig Orompartra helyeztek át. A következő évben Zentára kerültem, de nem a Thurzóba, hanem akkor az úgynevezett Osmoletka 1.-be, és a Thurzó volt az Osmoletka 2. Én az Osmoletka 1.-ben tanítottam egy évig. Ezután cseréltem egy idős tanítónővel, és így kerültem a Thurzóba, ahol nyugdíjas koromig tanítottam. 31 évet dolgoztam.

TANÍTÓ BÁCSI: Én kényszerből lettem tanár. Az édesanyám erővel azt akarta, hogy én állatorvos legyek. 2 évet töltöttem Zágrábban az állatorvosi szakon, nekem ez olyan volt mintha 2 évet elvettek volna az életemből. Ezt befejeztem, és így tanár lett belőlem. Én a Thurzó iskolában kezdtem dolgozni, de Zentán nem volt olyan iskola, ahol én ne dolgoztam volna. Két évig iskolaigazgató is voltam. 32 év után elmentem a Diákszövetkezetbe, azt vezettem 8 évig, majd onnan mentem nyugdíjba. Ezek is nagyon szép évek voltak...

Meséljenek nekünk olyan élményekről, amelyek feledhetlenné tették a Thurzó iskolában töltött éveket?

Svarc Margit és István

TANÍTÓ NÉNI: A Thurzó iskolába igen szeretetreméltó gyerekek jártak. Szófogadóak voltak. A szülőkkel is jó volt az együttműködés. Emlékszem, amikor elsőbe jöttek azok a kis aranyos gyerekek, még nem tudtak semmit, és nagyon ragaszkodtak az emberhez. Én is nagyon szerettem őket. Volt egy kislány, akit olvasni tanítottam. Össze kellett olvasni, hogy *l* meg *ó*. Sehogy sem sikerült neki. Hosszas kínlás után egyszer csak kibökte, hogy *ló*! Óvónő lett belőle (Horváth Erzsé).

TANÍTÓ BÁCSI: 1950-ben, amikor a tanítói pályafutásomat kezdtem, az osztályomban 45-en voltak, de ez egy olyan jó generáció volt, hogy mind kitűnő és jeles tanuló volt. Öröm volt velük a munka! Sokat kirándultunk, sokat voltunk együtt, így jól megismerhettük egymást. A diákok és a szülők is hálásak voltak, és jobban becsülték akkor az embert. Ezt bizonyítja, hogy volt diákjaimmal még ma is tartjuk a kapcsolatot. Minden augusztus utolsó szombatján találkozunk – már akivel, mert sajnos már egy páran meg is haltak –, és sokat beszélgetünk...

TANÍTÓ NÉNI: Hát mi rengetegszer voltunk kirándulni a kollektívával. Együtt szilvesztereztünk, és tényleg mindig olyan jó társaság jött össze. Sőt amikor nekünk volt a házassági évfordulónk, azt is ott az iskolában töltöttük. Szóval nagyon jól éreztük magunkat.

Kudarc?

TANÍTÓ NÉNI: Hát az én egyik megpróbáltatásom az volt, amikor egy újvidéki kiránduláson vettünk részt, és amikor hazafelé indultunk, észrevettük, hogy nincs mindenki a buszon. Nem találtunk egy kislányt. Kerestük... mentünk a busszal, bejártuk a környéket. Hát nincs... Visszamentünk a tethelyre, Péterváradon aludtunk... és hát ott volt a fiú. Én úgy megkönnyebbültem, hogy elkezdtem

Svarc Margit a gyerekekkel

sírni. Hát talán ez volt az életem legnehezebb napja, meg ez volt az, ami... hát nem kudarc, de egy nagy megpróbáltatás volt...

Számomra még az is fájdalmas volt, hogy a thurzósokat mindig lenézték a városi gyerekek. Pedig azok is értékesek voltak. Ilyenkor mindig tartottam bennük a lelket, hogy becsüljék önmagukat, mert mások is csak akkor becsülik őket.

Miként lesz a tanári munkából hivatás?

TANÍTÓ NÉNI: Én mindig tanító néni szerettem volna lenni. Ezt bizonyítja a tanügyben eltöltött 31 év is. Ez hét generációt jelentett. Volt táncsoportom is, pionírvezető is voltam, és sokat kirándultunk a gyerekekkel. Nagyon kell szeretni az embernek azt, amit csinál, úgy lesz a munkából hivatás. Amikor egy évet Felsőhegyen töltöttem, hét osztály volt négy tanítóra. Délelőtt jöttek az alsósok, délután a felsősök. Felosztottuk egymás között az osztályokat, és délelőtt-délután tanítottunk, persze ugyanannyi fizetésért. Ezt kellő szeretet nélkül nem lehetett volna megcsinálni.

TANÍTÓ BÁCSI: Én is szerettem a munkámat. De azt biztos állíthatom, hogy tanerőnek lenni nehéz. Jól meg kell ismerni a gyerekeket, hogy valaki sikeres legyen a pályán. Én szigorú voltam, de mindenki tudta, hogy a gyerek érdekében teszem.

Mit üzennek a mai diákoknak?

TANÍTÓ NÉNI: Hát azt, hogy tanuljanak és szelídebbek legyenek! Olvassanak sokat! Én minden nap olvasok! Nagy olvasó vagyok. Látjátok, mennyi könyvem van, ezt mind elolvastam, és most kezdem előlről. A könyvből nagyon sok mindent meg lehet tanulni észrevétlenül. Ezért nektek is ajánlom, hogy olvassatok, de csak olyanokat, amelyek értékesek!

TANÍTÓ BÁCSI: Én is azt üzenem a mai diákoknak, hogy tanuljanak, mert a tudás az, amit nem vehetnek el tőlük!

A tanítóházaspárnak egy szép B. Radó Lili-idézettel szeretnénk megköszönni a volt tanítványok nevében a Thurzó iskolában töltött éveiket:

*...amit tudunk, amihez értünk,
az út, amelyen visz a léptünk,
hogy eljussunk egy messze célig,
mind róla vall ma, őt dicsérik
hálás szavaink, neki szólunk,
aki vezetőnk, példaképünk
s jó barátunk:
a tanítónknak!*

Juhász Vivien és Hatalák Beatrix 7. b (2012)

BARSI LAJOS MATEMATIKATANÁR

Kedves Olvasók!

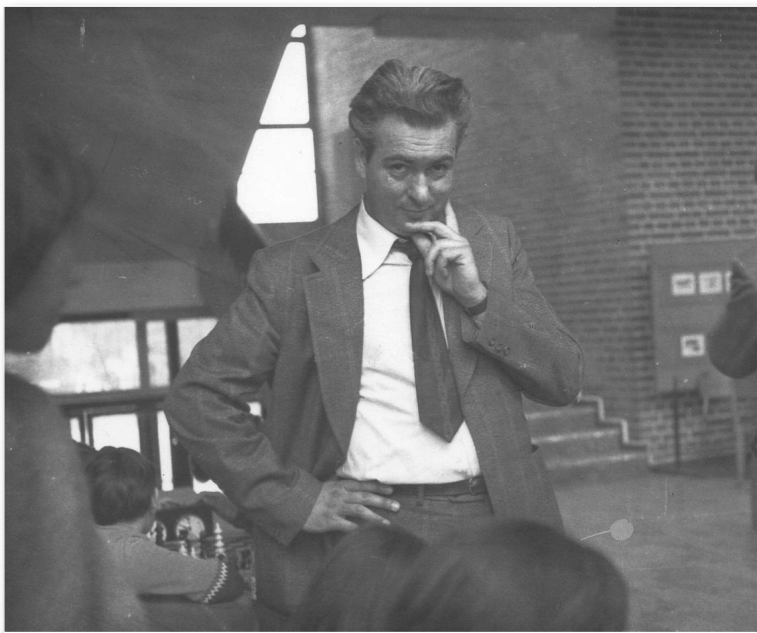
Barsi Lajos vagyok, a Thurzó Lajos Általános Iskola matematikatanára voltam 1964-től egészen 2000-ig. (Olyan hosszú volt ez az itt töltött 36 év, hogy az igazgatóimtól, kollégáimtól egészen a segédszemélyzetig mindenki lecserélődött ez idő alatt.)

Martonoson születtem 1940. június 4-én. Zentán éltem (itt jártam elemi iskolába). Az elemi 8. osztályát már Zrenjaninban fejeztem be, mert odaköltöztünk. (Magyar neve e vajdasági városnak Nagybecskerek.) Ott jártam gimnáziumba és a Pedagógiai Főiskolát is ott fejeztem be.

A katonai szolgálat letöltése után Zentán helyezkedtem el a Thurzó Lajos Általános Iskolában. Nem bántam meg! Jó munkaközösségbe kerültem. Szeretettel befogadtak, és jó volt itt tanítani.

Tanulóimmal iparkodtam megszerettetni a matematikát. Többnyire figyeltek az óráimon. Hosszú éveken át a községi, körzeti és tartományi matematikai versenyeken is szépen helytálltak. Elismerő okleveleket, díjakat szereztek.

De szeretnék egy másik tevékenységemről is beszámolni. Hobbim a sakk volt. Nagybecskerekben a városi ifjúsági sakkcsapat tagja voltam. A Thurzóban a tanítvá-

Barsi Lajos

nyaimat is tanítottam sakkozni. Sakkcsoportot szerveztem, amiben sakkelmélettel, valamint egyéni és osztályok közötti bajnokságon készültünk a versenyekre.

Minden versenyre elvittem a fiú- és lánycsapatomat. A zentai munkássportjátékok sakkversenyein a felnőttek mezőnyében jó középhelyezéseket értek el. A diák-olimpiai sakkversenyeken többször voltunk községi bajnokok. 1976-ban a körzeti versenyeken a lánycsapat 3. helyen, 1980-ban pedig Bajmokon a fiú- és a lánycsapat is második helyen végzett. Legjobban a *Jó Pajtás* gyermeklap sakkversenyeit szerettük, amelyeken két-három évtizeden át részt vettünk. Ezeknek a versenyeknek a varázsa a tömegesség volt. 30-40 fiú és 10-20 lánycsapat vetélkedett. Sokszor szerepeltünk az első hat csapat között, és ilyenkor kétnapos lett számunkra a verseny. A második napon volt a hatos döntő. Ilyenkor a szervező iskola tanulóinak szülei látták éjszakára vendégül tanulóinkat. Mivel a *Jó Pajtás* versenyét mindig más-más helységekből rendezték meg, tanulóink megismerhették Újvidéket, Szabadkát, Temerint, Topolyát, Csókát... egyszóval a fél Vajdaságot. A mi iskolánk is háromszor volt vendéglátója a versenynek.

A Tilinger Zsuzsanna, Gubik Angéla, Kincses Zsuzsanna és Kállai Anikó összetételű lánycsapat többször is 2. és 3. helyen végzett. Ilyenkor ajándékokat: sakktáblát, sakkszakkönyveket és diplomákat kaptak. Fiúcsapatunk legsikeresebb 1995-ben Pacséron volt. (A fiúknál nagyobb a konkurencia, sokkal több csapat volt, mint a lányoknál.) A Borsos Andor, Kincses Viktor, Borsos Dániel és Nagy Abonyi Arnold (tartalék Baranyi Róbert) alkotta csapat a második helyet harcolta ki.

Sok tanulónk folytatta a sakktanulást a zentai sakk-klubban is. Közülük legtöbbit Gere Valéria és Csízik Károly ért el. Az előbbi a Vajdaság felnőtt bajnoknője lett, az utóbbi pedig a Nagy-Jugoszlávia országos ifjúsági válogatottjába jutott be.

Barsi Lajos osztályával

Végül, mikor nyugdíjba vonultam, a sakkcsapatot a Thurzóban Csizofszki László fizikatanár vette át, akit diákkorában a iskolánkban én tanítottam sakkozni. Nála is jól működik a sakkcsoport. Járnak versenyezni. Eredményeiket szeretem figyelemmel kíséreni.

Családomban is népszerűsítettem a sakkspportot. Leányomnak, Barsi Katalinnak szép eredményei voltak, fiam, Barsi Gyula pedig a mai napig a zentai sakk-klubban sakkoktató.

Boldog vagyok, hogy a Thurzó Lajos Általános Iskolában dolgoztam. Amikor iskolanapra meghívják, szívesen megjelenek az ünnepegeken. További jó tanulást és sportolást kívánok.

MEZEI ERZSÉBET KÉPZŐMŰVÉSZET SZAKOS TANÁR,
GRAFIKUSMŰVÉSZ, A ZENTAI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY
MEGALAPÍTÓJA ÉS VEZETŐJE

Önéletrajz, pedagógusi és művészeti munka

Székelykevéen születtem 1947. január 29-én. Őseim bukovinai székelyek, akik 1883-ban települtek az Al-Duna vidékére magukkal hozva egy sajátos hagyományvilágot, nyelvezetet, dalkincset, életformát. Ebben a környezetben nőttem fel, majd az óbecsei Todor Dukin Gimnázium tanulója lettem. Az újvidéki Tanárképző Főiskola képzőművészeti szakán szereztem oklevelet 1971-ben. Ugyanabban az évben a zentai Thurzó Lajos Általános Iskolában kaptam tanári állást, ahol megszakítás nélkül tanítottam nyugdíjazásomig.

1976-ban szakvizsgáztam. A szakdolgozatom témája a tanítási órákon kívüli képzőművészeti tevékenység volt. A témaválasztásom nem volt véletlen, mert akkor már világos volt előttem, hogy ez a munkaforma nagyon sok lehetőséget és alkotói kiteljesedést nyújthat a gyerekekkel való képzőművészeti tevékenység során, és a tanítási évek alatt ez mindinkább beigazolódt. Pályázatokon, kiállításokon elért eredményeink is ezt támasztották alá. 1983-ban megszerveztem tanulóinknak a Zentai Kerámia Alkotótábort, amely tizenegy éven át működött a volt internátus épületében, ahol tíz napon keresztül alkottak a gyerekek, akik a közös alkotás örömein túl a kerámiához és a témához kapcsolódó hagyományvilággal is megismerkedhettek. De célul tűztem ki az agyagművesség évszázadokon át igazolt értékeinek felmutatását, valamint a népdal- és néptánc tanulást. Az anyagot a magyarkanizsai kerámiagyár biztosította, de ezenkívül az alkotómunka sikeréhez más támogatók is hozzájárultak. Ugyanebben az épületben a tanév

Mezei Erzsébet

folyamán minden péntek délután képzőművészeti tevékenység folyt, a különböző nem szokványos képzőművészeti technikák elsajátítása mellett a hagyományok felelevenítése és ápolása, valamint ünnepeink szokásainak megismertetése és átadása is szerepelt a szakcsoport programjában. Esetenként külső munkatársak bekapcsolásával is gazdagítottuk ezt a munkát.

Zentán több lehetőség is kínálkozott a gyerekek képzőművészeti munkájának bemutatására, szerveztünk kiállításokat és műhelymunkákat is. Többek között az akkoriban hagyományossá vált, több napig tartó karácsonyi képzőművészeti és hagyományápoló alkotóműhely, melyet mindig kiállítás zárt. Az alkotóműhelyt és kiállítást éveken keresztül a Zentai Művelődési Ház kiállítótermében tartottam meg a gyerekekkel, majd az épület felújítása miatt a tevékenységet a Zentai Alkotóházban folytattuk. 1993-ban meghívást kaptam Eszergomból egy képzőművészeti és honismereti táborba, ahová elküldtem a tanulóim rajzait, és azok elbírálása alapján kerültek be a meghívottak közé. 1993-tól tizennégy éven keresztül minden év júliusának első felében 5–9 tanulóval vettem részt a táborban. 1995-től a tábor képzőművészeti részét én irányítottam, de a kézművesség és az iparművészet némely területét is bevontuk a tevékenységünkbe.

1999-től részt veszek a Zentai Művésztelep grafikai műhelyének, valamint külföldi alkotótelepeknek a munkájában is. Grafikával fokozottabban 1989-től foglalkozom. Leggyakoribb kifejezőeszközöm a monotíпия, a montázsgrafika és a hidegtű. Ezenkívül ismertek még iparművészeti alkotásaim a kerámia és a nemez területén. Grafikáim első bemutatkozó kiállítása 1991-ben Újvidéken volt. Azóta 49 csoportos és 21 önálló kiállításon mutatták be grafikáimat, kerámia- és nemez alkotásaimat itthon és külföldön. 1991-ben, az első bemutatkozó kiállításom

**2010-es alkotótábor tagjai
tanárnőjünkkel munka közben**

után Kecskeméten, a Katona József grafikai pályázaton három pályamunkám a Lakitelek Alapítvány különdíját nyerte el. 1996-ban TAKT-díjat, majd 1999-ben Forum képzőművészeti díjat kaptam meg. 2009-ben Zenta város Pro Urbe díjasa lettem.

1987-ben megalapítottam a Zentai Képzőművészeti Alkotóműhelyt, amelynek máig irányítója és szervezője vagyok. A alkotóműhely 2004 óta bejegyzett szervezetként működik, aminek keretein belül nemzetközi grafikai és rakukerámia alkotótelepeket és kiállításokat szervezek.

